នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 03-Aug-2011, 08:28
CMS/CFO: Phok Chanthan

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ **សាធារណៈ**/Public

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្ដោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្ដីទៅនឹង សំណើរបស់ "សហព្រះរាជអាជ្ញា" សុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំណត់បទចោទសាជាថ្មី ទាក់ទងទៅនឹងអង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ជាជាងក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាជាងជាជា អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅវិញ

ដាក់ដោយ៖

សហមេធាវីការពារក្ដីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ៖

លោក ផាត់ ពៅសៀង

លោកស្រី Diana ELLIS, QC

ដាក់ជូន៖

ចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន ប្រធាន

ចៅក្រម **Silvia CARTWRIGHT**

ចៅក្រម ធូ មណី

ចៅក្រម **Jean-Marc LAVERGNE**

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖	**សហព្រះរាជអាជ្ញា៖**
លោក ពេជ អង្គ	លោកស្រី ជា លាង
លោកស្រី Elisabeth SIMONNEAU FORT	លោក Andrew CAYLEY

I. សេចក្តីផ្តើម

១. កាលពីថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចេញ "សាលដីកាសម្រេចទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង ធីរិទ្ធ និង នួន ជា ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ" ដែលក្នុងសាលដីកានេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា នៅចន្លោះពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈមិនមែនជាបទល្មើសដោយផ្ទាល់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនោះទេ និងបានសម្រេច "ដកបទរំលោភផ្លូវភេទចេញពីកថាខណ្ឌ ១៦១៣ នៃដីកាដំណោះស្រាយ និងរក្សាការយល់ឃើញរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១៤៣៣ នៃដីកាដំណោះស្រាយថា អង្គហេតុដែលត្រូវបានកំណត់ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្រោមទម្រង់ជាការរំលោភផ្លូវភេទ អាចត្រូវបានកំណត់ជាលក្ខណៈបន្ទាប់បន្សំថាជា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលបង្កឡើងពីអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត"[១]។ បន្ទាប់មក អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្តីសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុរបស់ខ្លួន (**សាលដីកា របស់ អ.ប.ជ**)[២]។

២. នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណាខ្លួនឯងថាបានទទួលសំណុំរឿងលេខ ០០២[៣] ហើយ។ នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានជូនដំណឹងដល់ភាគីថា អនុលោមតាមវិធាន ៨០(១) និង(២) និងវិធាន ៨៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង កាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់ដែលបានកំណត់សម្រាប់ការដាក់អញ្ញត្រកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គឺនៅថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ[៤]។ យោងតាមការជូនដំណឹងជាមុនរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មេធាវីការពារក្តីរបស់លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ (**មេធាវីការពារក្តី**) បានដាក់ការ

---

[១] អ.ប.ជ៖ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង ធីរិទ្ធ និង នួន ជា ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D427/2/12 ទំព័រ ៦។

[២] អ.ប.ជ៖ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា និង អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D427/2/15 កថាខណ្ឌ ១៤៩ ដល់ ១៥៤។

[៣] អ.ជ.ស.ដ៖ ដីកាបង្គាប់ឲ្យភាគីដាក់សម្ភារៈដើម្បីរៀបចំសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E9។

[៤] អ.ជ.ស.ដ៖ ការជូនដំណឹងជាមុនអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងឯកសារ E14, E15, E9/2, E9/3, E24 និង E27 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E35។

ជំទាស់តវ៉ារបស់ខ្លួនអំពីយុត្តាធិការនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១[៥]។ បន្ទាប់ពីការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរួចមក សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានដាក់អញ្ញត្រកម្មណាមួយទេ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ដោយ វិធាន ៨៩(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះ។

៣. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់សំណើរបស់ខ្លួនសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំណត់ឡើងវិញនូវអង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាជាងថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិទៅវិញ (សំណើរបស់ ក.ស.ព)[៦] ដោយស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំណត់ឡើងវិញនូវអង្គហេតុដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ទាក់ទងទៅនឹងអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ជាជាងថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិទៅវិញ[៧]។

៤. នៅក្នុងសវនាការបឋមកាលពីថ្ងៃទី ២៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានជូនដំណឹងដល់មេធាវីការពារក្តីថា កាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់សម្រាប់ការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់ ក.ស.ព ត្រូវបានពន្យារដល់ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១[៨]។ ហេតុដូច្នេះ មេធាវីការពារក្តីសូមដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនទៅនឹងសំណើរបស់ ក.ស.ព។

II. បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់

---

[៥] អញ្ញត្រកម្មរបស់មេធាវីការពារក្តីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E44។

[៦] ក.ស.ព៖ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំណត់ឡើងវិញនូវអង្គហេតុដែលបង្កើតបានជាអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាជាងថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិទៅវិញ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E99។

[៧] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៣៣។

[៨] ប្រតិចារិកនៃសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ២៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E1/4.1 ទំព័រ ៣១ ដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ស.ដ លើសំណើសុំពន្យារពេល ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E 107។

៩. មេធាវីការពារក្តីសូមដាក់ជូននូវបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ដូចខាងក្រោម ដែលមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដែលបានលើកឡើងនេះ៖

វិធាន ៨៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្តីពី អញ្ញត្រកម្ម

១. អញ្ញត្រកម្មទាក់ទងទៅនឹង៖

ក) យុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ខ) ការរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា

គ) មោឃភាពនីតិវិធីដែលត្រូវបានធ្វើបន្ទាប់ពីមានដីកាដំណោះស្រាយ ត្រូវលើកឡើងយ៉ាងយូរ ៣0 (សាមសិប) ថ្ងៃ ក្រោយពីដីកាដំណោះស្រាយចូលជាស្ថាពរ បើមិនដូច្នេះទេ អញ្ញត្រកម្មនោះមិនត្រូវបានទទួលយកឡើយ ។

២. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវផ្តល់ឱ្យភាគីម្ខាងទៀតនូវឱកាសឆ្លើយតបទៅនឹងអញ្ញត្រកម្ម។

៣. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវសម្រេចជាបន្ទាន់អំពីអញ្ញត្រកម្ម តាមសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសំអាងហេតុ ឬ នៅពេលជំណាលគ្នានឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី។ នៅក្នុងករណីដែលអញ្ញត្រកម្ម ត្រូវបានសម្រេចក្នុងពេលជំណាលគ្នានឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវធ្វើបន្ត ។

វិធាន ៩២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្តីពី ការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

រហូតទល់នឹងការបិទកិច្ចពិភាក្សាដេញដោល ភាគីអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ។ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះត្រូវចុះហត្ថលេខា និង ចុះកាលបរិច្ឆេទទទួលសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ ហើយត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។

វិធាន ៩៨(២)

សាលក្រមត្រូវសម្រេចត្រឹមតែអង្គហេតុទាំងឡាយណា ដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំ

ជម្រះប៉ុណ្ណោះ ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចផ្លាស់ប្ដូរការកំណត់បទចោទ ដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបាន ប៉ុន្តែ មិនអាចបញ្ចូលនូវធាតុផ្សំថ្មីនៃបទចោទបានឡើយ ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យតែចំពោះជនជាប់ចោទប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើបុគ្គលណាមួយ ដែលមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងពេលជំនុំជម្រះក្នុងឋានៈជាសាក្សី ត្រូវបានសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ឬបានសមគំនិតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះលើបុគ្គលនោះបានលុះត្រាតែនៅក្រោយពេលដែលជននោះត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងមានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះតែប៉ុណ្ណោះ។

III. ភាពមិនអាចទទួលយកបាននៃសំណើរបស់ ក.ស.ព

៣.១ ភាពមិនអាចទទួលយកបាន៖ អញ្ញត្រកម្ម

៦. មេធាវីការពារក្ដីយល់ឃើញថា សំណើរបស់ ក.ស.ព មិនអាចទទួលយកបានទេ។ ទីមួយ សំណើរបស់ ក.ស.ព បង្កើតបានជាអញ្ញត្រកម្ម ដូច្នេះ សំណើនេះមិនអាចទទួលយកនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃដំណើរការនីតិវិធីបានទេ។ នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេច អ.ប.ជ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានអនុវត្តតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* (ad hoc) នៅក្នុងការកំណត់និយមន័យរបស់ខ្លួនទៅលើអ្វីដែលបង្កើតបានជាការជំទាស់តវ៉ាអំពីយុត្តាធិការ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានលើកឡើងយ៉ាងច្បាស់ថា "*ការជំទាស់ទៅនឹងបទល្មើសជាសារធាតុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់តាមមាត្រា ៣ (ថ្មី) ដល់មាត្រា ៨ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក*" បង្កើតបានឲ្យមានការជំទាស់យុត្តាធិការ "*នៅពេលដែលមានបណ្ដឹងតវ៉ាទៅនឹងអត្ថិភាពអង្គច្បាប់នៃបទល្មើស និងធាតុផ្សំនៃបទឧក្រិដ្ឋ នៅពេលដែលចោទប្រកាន់*"[៥] ។ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាបង្កើតបានជាអញ្ញត្រកម្ម ដូចដែលបានកំណត់ដោយវិធាន ៨៩(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដូចបានកំណត់ដោយដីកាដំណោះស្រាយដែលបានកែប្រែរួចហើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកែប្រែយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ដើម្បីឲ្យបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្លាយជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដោយយ *ផ្ទាល់តែម្ដង* (per se) ជាជាងដាក់បញ្ចូលបទរំលោភសេពសន្ថវៈឲ្យស្ថិតនៅក្នុងចង្កោមនៃ "អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត" នៃឧក្រិដ្ឋកម្ម

---

[៥] សាលដីការបស់ អ.ប.ជ កថាខណ្ឌ ៦១។

ប្រឆាំងមនុស្សជាតិទៅវិញនោះ។

៧. កាលពីថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាមុនរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងអស់ថា អនុលោមតាមដីកាបង្គាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះឱ្យភាគីដាក់សម្ភារៈដើម្បីរៀបចំសវនាការ នោះកាលបរិច្ឆេទចុងក្រោយដែលអាចអនុវត្តបានសម្រាប់ការដាក់អញ្ញត្រកម្ម គឺនៅថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ដែលជាពេលវេលាកំណត់ក្នុងវិធាន ៨០(១) និង (២) និងវិធាន ៨៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចាប់ផ្តើមរាប់ពីថ្ងៃសុក្រ ទី១៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១[១០]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានបញ្ជាក់ច្បាស់ហើយថា ខ្លួននឹងបដិសេធសំណើទាំងអស់ដើម្បីឱ្យស្របទៅនឹងនីតិវិធីដែលបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងបច្ចុប្បនេះ[១១]។

៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានដាក់អញ្ញត្រកម្មណាមួយនៅមុនថ្ងៃ ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ទេ ហើយដូច្នេះមិនបានលើកឡើងអំពីការជំទាស់តវ៉ាទៅនឹងយុត្តាធិការណាមួយទៅលើការអនុវត្តបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ*ដោយផ្ទាល់* នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក នោះទេ។ តាមរយៈការមិនជំទាស់តវ៉ានេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានព្រមទទួលយកការបកស្រាយអំពីបញ្ហាយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅលើបទល្មើស នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយដែលបានកែប្រែរួចមកហើយនេះ។ នៅពេលនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យផ្លាស់ប្តូរជំហររបស់ខ្លួននៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃដំណើរការនីតិវិធី ហើយស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះពង្រីកយុត្តាធិការរបស់ខ្លួននោះទេ។ ពេលវេលាមិនអនុញ្ញាតឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់សំណើសុំទៀតទេ។ ការកំណត់ពេលវេលាសម្រាប់ការដាក់អញ្ញត្រកម្មបានកន្លងផុតទៅជាយូរមកហើយ ហើយសំណើរបស់ ក.ស.ព គួរត្រូវបានច្រានចោល ដោយយោងទៅលើមូលដ្ឋាននេះតែមួយគត់។ ការអនុញ្ញាតយកសំណើសុំរបស់ ក.ស.ព មកពិចារណានៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ គឺមិនមានន័យអ្វីចំពោះគោលបំណងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបានលើកឡើងយ៉ាងច្បាស់ចំពោះការ

---

[១០] អ.ជ.ស.ដ៖ ការជូនដំណឹងជាមុនអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងឯកសារ E14, E15, E9/2, E9/3, E24 និង E27 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E35។

[១១] អ.ជ.ស.ដ៖ ការជូនដំណឹងជាមុនអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងឯកសារ E14, E15, E9/2, E9/3, E24 និង E27 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E35 ទំព័រ ២។

បដិសេធរាល់សំណើសុំ ដែលបានដាក់មិនស្របតាមនីតិវិធីដែលបានចែងរួចហើយនោះ[១២]។

៩. លើសពីនេះទៀត ក្រៅពីអង្គហេតុដែលថា សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីជំហររបស់មេធាវីការពារក្ដីតាមរយៈ "ការអង្កេតរបស់ អៀង សារី ចំពោះការជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអំពីបញ្ហាអង្គច្បាប់ ដែលខ្លួនមានបំណងលើកនៅសវនាការបឋម[១៣]" សហព្រះរាជអាជ្ញាបានខកខានមិនបានផ្ដល់ការពន្យល់ ឬយុត្តិកម្មណាមួយចំពោះការដាក់អញ្ញត្រកម្មដែលហួសពេលរបស់ខ្លួនទេ[១៤]។ នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាគ្រាន់តែបញ្ជាក់ពីនៅក្នុងលេខយោងជើងទំព័រមួយថា សំណើរបស់ខ្លួនមិនមែនជាការជំទាស់ទៅនឹងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក នោះទេ និងថាការកំណត់បទចោទឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់ទាក់ទងនឹងអង្គហេតុ គឺមិនមែនវិធាន ៨៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងស្ដីពីអញ្ញត្រកម្មដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[១៥] ដោយមិនបានផ្ដល់យុត្តិកម្មបន្ថែមទៀតដល់ភាគីនោះទេ។ ការខកខាននេះបញ្ជាក់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានសម្រេចដោយចេតនាមិនលើកឡើងអំពីបញ្ហានេះឲ្យទាន់ពេលវេលា ដែលគួរតែធ្វើឲ្យសំណើសុំនេះមិនអាចទទួលយកបានទេ។

៣.២ ភាពមិនអាចទទួលយកបាន៖ សំណើរបស់ ក.ស.ព មិនមានមូលដ្ឋានច្បាប់ទេ

១០. លើសពីនេះទៀត ក.ស.ព បានលើកឡើងថា សំណើរបស់ខ្លួនស្ថិតនៅក្រោមវិធាន ៩៨(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ មេធាវីការពារក្ដីសូមច្រានចោលការបកស្រាយនេះ។ ក.ស.ព បានស្នើសុំឲ្យ

---

[១២] អ.ជ.ស.ជ៖ ការជូនដំណឹងជាមុនអំពីសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងឯកសារ E14, E15, E9/2, E9/3, E24 និង E27 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E35 ទំព័រ ២។

[១៣] ការអង្កេតរបស់ អៀង សារី ចំពោះការជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអំពីបញ្ហាច្បាប់ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមានបំណងលើកនៅសវនាការបឋម ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E9/30/1 កថាខណ្ឌ ៣ ដល់ ៦។

[១៤] ក.ស.ព៖ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹង "ការកត់សម្គាល់របស់មេធាវីការពារក្ដី ចំពោះការជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអំពីបញ្ហាច្បាប់ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមានបំណងលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការបឋម ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E9/30/2។

[១៥] សំណើរបស់ ក.ស.ព លេខយោងជើងទំព័រ ១៣។

អង្គជំនុំជម្រះកែប្រែច្បាប់ និងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះទៅលើបទល្មើសដែលបានចោទប្រកាន់។ ការស្នើសុំនេះមិនមែនគ្រាន់តែជាការស្នើសុំឲ្យកំណត់បទចោទឡើងវិញចំពោះអង្គហេតុដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៩៨(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះទេ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាកាន់តែទៅឆ្ងាយជាងនេះទៅទៀត និងស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ច្រានចោលបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ដែលជាអំពើអមនុស្សធម៌មួយបង្កបានជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ហើយផ្ទុយទៅវិញ បានកំណត់អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ*ដោយផ្ទាល់*[១៦] បើទោះជាអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ*ដោយផ្ទាល់*មិនបានមានអត្ថិភាពនៅចន្លោះពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩ នោះទេ។ យន្តការតែមួយគត់សម្រាប់ការជំទាស់តវ៉ាដែលមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង គឺការដាក់អញ្ញត្រកម្មស្តីពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៨៩ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ហេតុដូច្នេះ មូលដ្ឋានច្បាប់ដែលលើកឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាសម្រាប់សំណើរបស់ខ្លួន គឺមិនមានសុពលភាពនោះទេ ហើយដូច្នេះ សំណើរបស់ ក.ស.ព គួរតែត្រូវបានបដិសេធចោល។

៣.៣ ភាពមិនអាចទទួលយកបាន៖ មិនមានការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះទេ

១១. នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ចំពោះការមិនផ្តន្ទាទោសបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ នៅចន្លោះពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩[១៧]។ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ រួចមកហើយ មេធាវីការពារក្តីសូមរំលឹកឡើងវិញថា ភាគីមិនអាចស្នើសុំឲ្យពិនិត្យសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះឡើងវិញបានទេ ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏មិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយវិធាន

---

[១៦] សំណើរបស់ ក.ស.ព ទំព័រ ៥។

[១៧] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៦ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបានអះអាងថា “ទស្សនទានស្តីពីអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ បានកើតមានមានឡើងពិតប្រាកដនៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនាឆ្នាំ១៩៧៥ [...]”។

ផ្ទៃក្នុងថាជាសាលាឧទ្ធរណ៍នោះដែរ[១៨]។ នីតិវិធីតែមួយគត់ដែលបើកឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ទៅនឹងនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេច អ.ប.ជ គឺការដាក់អញ្ញត្រកម្មនៅមុនថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាខកខានមិនបានធ្វើដូច្នេះទេ។

IV. សារណា

៤.១ "ការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់" គឺមិនមែនជា "ការកំណត់បទល្មើសឡើងវិញ" នោះទេ

១២. ដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៩៨(២) ក.ស.ព បានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះកំណត់បទល្មើសឡើងវិញទាក់ទងនឹងអង្គហេតុនានាដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ដើម្បីចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ជាជាងដាក់បទចោទនេះនៅក្រោមអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ[១៩]។ នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្អែកលើការបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវនៃពាក្យថា "ការកំណត់បទល្មើសឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់" ដូចបានចែងនៅក្នុងវិធាន ៩៨(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ វិធានមួយនេះពាក់ព័ន្ធតែទៅនឹងការកំណត់បទល្មើសតាមផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញ ទាក់ទងនឹងអង្គហេតុតែប៉ុណ្ណោះ មិនមែនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់បទចោទតាមផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញក្នុងគោលបំណងបន្ថែមបទឧក្រិដ្ឋថ្មីណាមួយទៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនោះទេ។

១៣. លេខយោងជើងទំព័រ លេខ ១២ នៃសំណើរបស់ ក.ស.ព យោងទៅលើករណីមួយចំនួន ដែលមាននៅតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអ៊ឺរ៉ុប។ ការកំណត់បទល្មើសឡើងវិញដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអ៊ឺរ៉ុបនេះ និងត្រូវបានយោងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១០ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ជាក់លាក់មួយទៅលើអង្គហេតុ ដែលមិនដូចទៅនឹងករណីនេះ ដែលមានការបកស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញដើម្បីបន្ថែមបទចោទថ្មីនោះឡើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបក

---

[១៨] ប្រតិចារិកនៃសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E1/1.1 ទំព័រ ៤៧ ដល់ ៤៨។

[១៩] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១ និងកថាខណ្ឌ ៧។

ស្រាយខុសលើច្បាប់យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងដោយយោងទៅយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបថា "ការកំណត់បទចោទឡើងវិញចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ត្រូវបានគេអនុញ្ញាត"[២០] ខណៈដែលយុត្តិសាស្ត្រដែលបានយោងនោះ ពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់បទល្មើសឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះ*អង្គហេតុ*[២១]។ ជាឧទាហរណ៍ ស្ថានភាពនៃតុលាការអឺរ៉ុបគឺនៅក្នុងសំណុំរឿង *I.H. និងអ្នកដទៃទៀត តទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស*[២២] គឺជាការកំណត់ឡើងវិញនូវបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ឱ្យទៅជាការរំលោភសេពសន្ថវៈក្រោមការគម្រាមកំហែងនៃអំពើហិង្សាធ្ងន់ធ្ងរ។ ហេតុដូច្នេះ យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអឺរ៉ុបនេះ ដែលត្រូវបានយោងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា មិនបានគាំទ្រដល់សារណារបស់ខ្លួនឡើយ។

---

[២០] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១០។

[២១] សំណុំរឿង *Pélissier និង Sassi តទល់នឹង ប្រទេសបារាំង* ពាក្យសុំលេខ No. 25444/94 ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ ៦២ ដែលក្នុងនោះលើកឡើង ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចំណុចនេះថា៖ "ហេតុដូច្នេះ តុលាការពិចារណាឃើញថា នៅក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិ ដែលខ្លួនមានដោយមិនអាចជំទាស់បាន នៅក្នុងការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញ ដែលខ្លួនមានយុត្តាធិការលើបញ្ហានេះ តុលាការជាន់ខ្ពស់ Aix-en-Provence គួរតែត្រូវបានគាំទ្រដល់អ្នកដាក់ពាក្យសុំឱ្យមានលទ្ធភាពអនុវត្តសិទ្ធិការពារក្តីរបស់ខ្លួននៅក្នុងបញ្ហានេះបានយ៉ាងជាក់ស្តែងនិងមានប្រសិទ្ធិភាព ហើយជាពិសេស ស្ថិតនៅក្នុងពេលវេលាសមស្រប"។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង *Sipacivius តទល់នឹង Lithuania* ពាក្យសុំលេខ No. 49093/99 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០២ កថាខណ្ឌ ៣១ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹង "ការកំណត់បទចោទឡើងវិញ" ដែលនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ អ្នកដាក់ពាក្យប្តឹងជំទាស់ប្រឆាំងទៅនឹងនីតិវិធីពិនិត្យឡើងវិញ ថាមិនមានភាពគ្រប់គ្រាន់ ដែលការប្តឹងជំទាស់នេះមិនមែនប្រឆាំងនឹង "ការកំណត់បទចោទឡើងវិញ" នោះទេ។ សំណុំរឿងទីបីដែលមានរៀបរាប់នៅក្នុងសំណើរបស់ ក.ស.ព នៅត្រង់លេខយោងជើងទំព័រ លេខ១០ គឺសំណុំរឿង *I.H. និងអ្នកដទៃទៀត តទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស* ពាក្យសុំលេខ No. 42780/98 ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦។ ករណីនេះ ជាថ្មីម្តងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់ ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ៣៨ នៅក្នុងឯកសារនោះ។

[22] *I.H និងអ្នកដទៃទៀត ទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស* Appl. No. 42780/98, ថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ ពីកថាខណ្ឌ ១៥ ដល់កថាខណ្ឌ ១៧

១៤. ការស្នើសុំឱ្យកំណត់ឡើងវិញនូវបទល្មើសនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈ ដើម្បីបន្ថែមបទចោទថ្មីមួយប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ គឺជាការរំលោភបំពានយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតទៅលើសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្ដីដោយយុត្តិធម៌មួយ។ សេចក្ដីសន្និដ្ឋានដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើឡើងថា ការចោទប្រកាន់បទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដ៏ជាក់លាក់មួយ ជាជាងជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិក្រោមអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត គឺមិនមែនថាអយុត្តិធម៌ទេ[២៣] និងស្របតាមសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទនោះ[២៤] មិនមានយុត្តិកម្មឡើយ។

១៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាបន្តលើកឡើងថា យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបដែលត្រូវបានយោងពីខាងលើ គាំទ្រដល់គំនិតដែលថា "ការកំណត់បទចោទឡើងវិញណាមួយដែលអាចនឹងកើតមានឡើងនៅពេលប្រកាសសាលក្រម គឺពិតជាស្របទៅនឹងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្ដីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ"[២៥] ដែលការលើកឡើងយ៉ាងដូច្នេះ គឺជាការមិនអើពើទៅលើអត្ថបទដែលត្រូវបានយោងពីខាងលើ ដែលហាមឃាត់សូម្បីតែការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញនៅក្នុងដំណាក់កាលយឺតយ៉ាវហួសហេតុ ហើយ ក៏ហាមឃាត់ផងដែរចំពោះករណីរបស់យើងនេះ ចំពោះការកំណត់អង្គច្បាប់ឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់។ នៅក្នុងសំណុំរឿង *Pélissier និង Sassi តទល់នឹង ប្រទេសបារាំង* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបបានសម្រេចថា[២៦]៖

> សម្ភារៈនៅចំពោះមុខតុលាការបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនត្រូវបានផ្ដល់ឱកាសដើម្បីរៀបចំការការពារក្ដីរបស់ខ្លួនចំពោះបទចោទថ្មីនោះទេ ដោយសារហេតុថាពួកគាត់ទើបតែបានដឹងអំពីការកំណត់

---

[២៣] សំណុំរឿង *I.H. និង អ្នកដទៃទៀត តទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស* ពាក្យសុំលេខ 42780/98 ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ កថាខណ្ឌ ១៥ ដល់កថាខណ្ឌ ១៧។

[២៤] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៧។

[២៥] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១០ ដល់កថាខណ្ឌ ១១។

[២៦] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១១។

បទល្មើសឡើងវិញចំពោះអង្គហេតុទាំងនេះ តាមរយៈសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់តែប៉ុណ្ណោះ។ និយាយឱ្យងាយយល់ទៅ វាហួសពេលទៅហើយ។

១៦. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ អង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានសម្រេចថា ការអនុវត្តបទបញ្ជា លេខ ៥៥ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់បទល្មើសឡើងវិញទាក់ទងនឹងអង្គហេតុ "ត្រូវកំហិតមកត្រឹមតែអង្គហេតុ និងកាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានពណ៌នានៅក្នុងបទចោទ ឬនៅក្នុងវិសោធនកម្មនានា"[២៧]។

១៧. មេធាវីការពារក្តីសូមស្នើឡើងថា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានច្រឡំបញ្ចូលគ្នាដោយមិនត្រឹមត្រូវនូវទស្សនទាននៃការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់ និងការកំណត់ឡើងវិញនូវបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក្នុងគោលបំណងបន្ថែមបទចោទថ្មី។ ទស្សនទាននៃការកំណត់អង្គហេតុឡើងវិញតាមផ្លូវច្បាប់ គាំទ្រដល់ទស្សនទាននៃការកំណត់ឡើងវិញនូវបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ហេតុដូច្នេះមិនអាចគាំទ្រដល់ទឡ្ហីករណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលថាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ អាចត្រូវបានកំណត់និយមន័យឡើងវិញនៅដំណាក់កាលនេះ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទពីបទចោទថ្មីមួយ ដែលជាបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ *ដោយផ្ទាល់* (*per se*)។

៤.២ ទឡ្ហីករណ៍សំខាន់ៗ

១៨. សម្រាប់សំអាងហេតុដែលបានរៀបរាប់នៅទីនេះ មេធាវីការពារក្តីសូមស្នើឡើងថា សំណើរបស់ ក.ស.ព មិនអាចទទួលយកបាន និងគួរតែបដិសេធចោល ដោយសារកង្វះខាតមូលដ្ឋានអង្គច្បាប់។ ឥឡូវនេះ មេធាវីការពារក្តីសូមងាកទៅរៀបរាប់ខ្លឹមសារនានានៃទឡ្ហីករណ៍របស់ខ្លួន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងកថាខណ្ឌទី១២ ដល់ទី៣២ នៃសំណើរបស់ ក.ស.ព។

---

[២៧] សំណុំរឿង *Pélissier និង Sassi តទល់នឹង ប្រទេសបារាំង* ពាក្យសុំលេខ No. 25444/94 ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ ៦២។

៤.២.១ តើបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិដែរឬទេ គិតមកត្រឹមឆ្នាំ ១៩៧៥

១៩. ជាបឋម សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកជាទឡ្ហីករណ៍ថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយឡែកមួយ គិតមកត្រឹមឆ្នាំ ១៩៧៥[២៨]។ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការលើកឡើងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានយោងទៅលើប្រភពច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិនានា ដែលត្រូវបានយោងរួចមកហើយដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ[២៩] គណៈកម្មការឆ្នាំ ១៩១៩ ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកបង្កើតឱ្យមានសង្គ្រាម និងការដាក់ទោសទណ្ឌ[៣០] ច្បាប់ស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាត្រួតពិនិត្យលេខ ១០[៣១] ធម្មនុញ្ញរបស់តុលាការសឹកអន្តរជាតិ (IMT) នៅទីក្រុងនូរ៉េប៊ែរ និងធម្មនុញ្ញរបស់តុលាការសឹកអន្តរជាតិសម្រាប់ចុងបូព៌ា[៣២] លក្ខន្តិកៈសម្រាប់ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (“ICTY”) និង រ្វ៉ាន់ដា

---

[២៨] សំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06 **AO 15 AO 16 អង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់** សាលក្រមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ លោក Lubanga Dyilo និង រដ្ឋអាជ្ញា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង I ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ដែលមានចំណងជើងថា “សេចក្តីសម្រេចផ្តល់សេចក្តីជូនដំណឹងដល់ភាគី និងអ្នកចូលរួម ថាការកំណត់អង្គហេតុនានាតាមផ្លូវច្បាប់ អាចមានការប្រែប្រួល ដោយអនុលោមតាមបទបញ្ជា លេខ ៥៥(២) នៃបទបញ្ជារបស់តុលាការ” ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៩១។

[២៩] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១២ ដល់កថាខណ្ឌ ២១។

[៣០] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២១ ដោយយោងទៅលើមាត្រា ៤៤ នៃក្រម Lieber ឆ្នាំ ១៨៦៣, បទបញ្ញាដែលជាឧបសម្ព័ន្ធរបស់អនុសញ្ញាទីក្រុងឡាអេ ឆ្នាំ ១៩០៧ ដែលអានរួមគ្នាជាមួយនឹងឃ្លាបញ្ញត្តិ Martens, អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៤៩ និងយោងទៅលើពិធីការបន្ថែមទី I និងទី II ឆ្នាំ ១៩៧៧។

[៣១] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៣។

[៣២] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៤។

("ICTR")[៣៣] និងយោងទៅលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់ ICTY, ICTR និងតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ("SCSL")[៣៤]។ មេធាវីការពារក្តីសូមលើកឡើងថា សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការកំណត់បទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋ មានអត្ថិភាពជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ នោះទេ។ ជាពិសេស សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានផ្អែកលើប្រភពច្បាប់ថ្មីៗណាមួយ ក្រៅពីប្រភពច្បាប់ដែលត្រូវបានយោងនៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះហើយនោះទេ។

២០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា លិខិតុបករណ៍នៃច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានប្រកាសមុនឆ្នាំ ១៩៤៥ ក៏ដូចជាអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៤៩ និងពិធីសារបន្ថែមនានារបស់អនុសញ្ញានេះនៅឆ្នាំ១៩៧៧ គឺជាប្រភពច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ ដែលបង្ហាញថាបទរំលោភសេពសន្ថវៈ មានអត្ថិភាពជាបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាមមុនឆ្នាំ ១៩៧៥[៣៥] ប៉ុន្តែមិនមែនជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិឡើយ។

២១. មេធាវីការពារក្តីសូមរំឭកឡើងវិញថា "មិនមានយុត្តិសាស្ត្រច្បាស់លាស់ណាមួយ ស្តីអំពីការសម្រេចឱ្យមានទោសចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់នេះនៅចំពោះមុខតុលាការ IMTs នោះទេ"[៣៦]។ ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់យ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយសហព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួនហើយនោះ តុលាការ IMTs និងវដ្តធម្មនុញ្ញរបស់តុលាការនេះ មិនបានបញ្ចូលបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ*ដោយផ្ទាល់* (*per se*) នោះទេ[៣៧]។

---

[៣៣] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៥។

[៣៤] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៦។

[៣៥] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៧ ដល់កថាខណ្ឌ ១៩។

[៣៦] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៥១។

[៣៧] សាលដីការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៥២។

សាលក្រមរបស់តុលាការ IMTs មិនបានលើកឡើងអំពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈឡើយ ហើយមិនមានជនជាប់ចោទណាមួយត្រូវបានកំណត់ទោសពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនោះដែរ[៣៨]។ លើសពីនេះ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ មិនបានអនុម័តថា ការរំលោភសេពសន្ថវៈគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិទេ នៅក្នុងគោលការណ៍នូរ៉េប៊ែរនោះ។ ដូចដែលត្រូវបានសម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះរួចហើយ តុលាការ IMT មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈគឺជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដាច់ដោយឡែកមួយនៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ក្រោមច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនោះទេ[៣៩]។

២២. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកទឡ្ហីករណ៍បន្ថែមទៀតថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវបានចងក្រងថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ដោយមានការអនុម័តលើលក្ខន្តិកៈរបស់ ICTR និង ICTY ហើយថា "ការរៀបរាប់ឈ្មោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានានៅក្នុងលក្ខន្តិកៈទាំងនោះបានផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការយល់ដឹងអំពីច្បាប់តាមទម្លាប់អន្តរជាតិ *នៅមុនពេល* មានការអនុម័តលក្ខន្តិកៈទាំងនោះ"[៤០]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានយោងទៅលើសំអាងផ្លូវច្បាប់នានាដែលអាចបង្ហាញថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈ មានអត្ថិភាពជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ នៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬ នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដែលជាបញ្ហានៅចំពោះមុខនេះ។ ផ្ទុយទៅវិញ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានយោងទៅលើលក្ខន្តិកៈដែលត្រូវបានអនុម័តអស់រយៈពេលប្រមាណ២០ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការចាប់ផ្តើមយុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក នេះទៅវិញ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជំរុញឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុវត្តតាមយុត្តិសាស្ត្រដែលមាននៅ

---

[៣៨] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៥។

[៣៩] សូមមើលឯកសាររបស់ Kelly D. Askin "Prosecuting Wartime Rape and Other Gender-Related Crimes under International Law: Extraordinary Advances, Enduring Obstacles" បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០០៣ លេខ ២១ នៅក្នុងព្រឹត្តិប័ត្រ *Berkeley Journal of International Law* 288, 301។

[៤០] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៥២។

Original EN: 00716118-00716133

តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានាសម្រាប់ប្រទេសរ៉្វាន់ដា និងសម្រាប់ប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និង តុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន[៤១] ដែលបានទទួលស្គាល់ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ នៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ និងដើម សហសវត្សរ៍ឆ្នាំ ២000។ ជាថ្មីម្តងទៀត មេធាវីការពារក្តីសូមរំឭកឡើងវិញថា លក្ខន្តិកៈរបស់ តុលាការទាំងនេះ ត្រូវបានធ្វើពង្រាងអស់រយៈពេលប្រមាណ ៣៥ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋ-កម្មនានាដែលត្រូវបានចោទ ហើយលក្ខន្តិកៈទាំងនេះមិនឆ្លុះបញ្ចាំងនូវស្ថានភាពច្បាប់ នៅក្នុងអំឡុង ចន្លោះពេលយុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក ឡើយ។

២៣. សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងបន្ថែមទៀតថា "ដោយសារមិនមានការរីកចំរើនដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹង ច្បាប់តាមទម្លាប់អន្តរជាតិទាក់ទងទៅនឹងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ក្នុងអំឡុងចន្លោះពេលយុត្តាធិការ របស់ អ.វ.ត.ក ហើយនិងតុលាការពិសេសនានានោះ ការរកឃើញរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈមិនមែនជាបទឧក្រិដ្ឋនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥-៧៩ គឺន័យថា ការរកឃើញរបស់តុលាការពិសេសនានា ថាបទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺជា ឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រឆាំងមនុស្សជាតិនោះ គឺជាការខុសឆ្គង"[៤២]។ មេធាវីការពារក្តីសូមលើកឡើងថា ការអះអាង បែបនេះ គឺមិនត្រឹមត្រូវទេ។ តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* (*ad hoc*) បានយល់ឃើញថា ការរំលោភ សេពសន្ថវៈគឺជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ នៅក្នុងអំឡុងពេលយុត្តាធិការពេលវេលារបស់ តុលាការទាំងនោះ ដែលអំឡុងពេលនោះគឺស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០។ ការប្រកាសថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈមិនមានអត្ថិភាពនៅក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ថាជាបទឧក្រិដ្ឋ ប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់នោះ មិនមានន័យថា តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* មាន កំហុសឆ្គងនោះទេ នៅពេលដែលខ្លួនសម្រេចលើបញ្ហានេះនៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ នោះទេ។

---

[៤១] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៦។

[៤២] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៨។

ទឡ្ហីករណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាគួរត្រូវបានច្រានចោល ដោយមូលហេតុថា ទឡ្ហីករណ៍នេះមិនសមហេតុផល ឬមិនមានភាពត្រឹមត្រូវ។

២៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកទឡ្ហីករណ៍ថា ដើម្បីបង្កើននូវភាពយុត្តិធម៌ និងជៀសវាងនូវភាពមិនច្បាស់លាស់នៅក្នុងច្បាប់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរតែអនុវត្តតាមសេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយរបស់តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* និងតុលាការអន្តរជាតិនានា[៤៣]។ មេធាវីការពារក្តីសូមកត់សម្គាល់ជាថ្មីម្តងទៀតថា យុត្តាធិការពេលវេលារបស់តុលាការទាំងនោះ មានភាពខុសៗគ្នា ហើយបានចាប់ផ្តើមសំណុំរឿងនីមួយៗនៅក្រោយពេលវេលាដែលគ្របដណ្តប់ដោយយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក។ យុត្តិសាស្ត្រពីតុលាការអន្តរជាតិ និងតុលាការដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិទាំងនោះ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីកាលៈទេសៈពិសេសៗតុលាការទាំងនោះ។ ដូចដែលមេធាវីបានលើកឡើងនៅក្នុង "ការឆ្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅកាន់ចម្លើយតបរួមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ" "ការផ្អែកទៅលើសេចក្តីសម្រេចនានា ដែលបានប្រកាសអស់រយៈពេល ២០ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការចាប់ផ្តើមយុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក អាចនឹងមិនឆ្លុះបញ្ចាំងនូវស្ថានភាពអង្គច្បាប់នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ នោះទេ ហើយជាលទ្ធផលការធ្វើបែបនេះ គម្រាមកំហែងដល់គោលការណ៍គ្មានបទល្មើសបើគ្មានច្បាប់ចែង *nullum crimen sine lege*"[៤៤]។ អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការលើបទល្មើសទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានចោទថាត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ខណៈដែលតុលាការការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* នានា ក៏ដូចជាតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន មានយុត្តាធិការលើបទល្មើសទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនាពេលកន្លងទៅថ្មីៗជាងនេះ។ ហេតុដូច្នេះ ស្ថានភាពនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ មិនអាចត្រូវបានយល់ថាដូចគ្នាទៅនឹងច្បាប់នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០នោះឡើយ ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនគួរសម្រេចលើបញ្ហានៅ

[៤៣] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២១។

[៤៤] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២១។

Original EN: 00716118-00716133

ចំពោះមុខនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយផ្អែកតែទៅលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិនានា ដែលមិនឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីស្ថានភាពច្បាប់ក្នុងអំឡុងពេលនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានចោទថាត្រូវបានប្រព្រឹត្តនោះទេ។ បន្ថែមលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានពន្យល់អំពីមូលដ្ឋាននៃការអះអាងរបស់ខ្លួនដែលថា "តុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀតពិចារណាឃើញថា យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិមុនៗលើបញ្ហានៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ គឺជាប្រភពច្បាប់ដ៏មានឥទ្ធិពល"[៤៥] ប៉ុន្តែនាពេលនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាលើយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិដែលមាននាពេល*ក្រោយៗ*ទៅវិញ។

២៥. លោក M. Cherif Bassiouni (*ឆែរីហ្វ បាស៊ីយ៉ូនី*) បានលើកទឡ្ហីករណ៍នៅក្នុងសៀវភៅរបស់គាត់ដែលបោះពុម្ពនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ថា ការរំលោភសេពសន្ថវៈមិនមែនជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ*ដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ (per se)* នោះទេ ប៉ុន្តែការរំលោភសេពសន្ថវៈនេះបង្កើតបានជា "អំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត" នៅក្រោមគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់[៤៦]។ ហេតុដូច្នេះ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៦ គណៈកម្មការអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សបានសម្រេចថា ការរំលោភសេពសន្ថវៈដែលមានលក្ខណៈរាលដាលនៅក្នុងអំឡុងពេលជម្លោះអន្តរជាតិណាមួយ បង្កើតបានជាអំពើធ្វើបាបដ៏អមនុស្សធម៌ក្រោមមាត្រា ៣ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប[៤៧]។ ដូចនេះ លោក Bassiouni ផ្តល់ឱ្យនូវការគាំទ្របន្ថែមទៀតសម្រាប់ការបដិសេធចោលនូវសំណើររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

---

[៤៥] ការឆ្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ទៅកាន់ចម្លើយតបរួមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារលេខ D427/2/11 (ការឆ្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ) កថាខណ្ឌ ៤៣។

[៤៦] សំណើររបស់ ក.ស.ព លេខយោងជើងទំព័រ លេខ ៣៧។

[៤៧] ឯកសាររបស់ M. Cherif Bassiouni ស្តីអំពី *Crimes Against Humanity in International Criminal Law* បោះពុម្ពផ្សាយក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ទំព័រ ៣៥៤។

៤.២.២ តើជនជាប់ចោទអាចប្រមើលមើលដឹង និងអាចដឹងថាមានច្បាប់ចែងថា ការចោទប្រកាន់ពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែរឬទេ

២៦. ជាដំបូង សហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកជាទឡ្ហីករណ៍ថា "ការហាមឃាត់នៃការរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិបានបង្កើតឡើងយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ គិតមកត្រឹមឆ្នាំ ១៩៧៥ ដែលជនជាប់ចោទគួរតែអាចព្យាករណ៍ទុកមុនបានថា អំពើទាំងឡាយនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈ បង្កើតបានជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ" ហើយថា "ការណ៍ដែលថាឧក្រិដ្ឋកម្មនេះ អាចត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់ក្នុងទម្រង់មួយ ដែលមិនស្ទូវជាក់លាក់ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ គឺមិនទាក់ទងនឹងការវិភាគពីនីត្យានុកូលភាពទេ ព្រោះថាការប្រព្រឹត្តិដែលជាប្រធានបទនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈនោះ គឺមានលក្ខណៈតែមួយដូចគ្នា"[៤៨]។ ការលើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានេះ មិនត្រឹមត្រូវឡើយ។ ដើម្បីឱ្យជនជាប់ចោទអាចប្រមើលដឹងថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ការរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវតែត្រូវបានកំណត់ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬ ក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ថាជាអំពើមួយនៃបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។ ប្រសិនបើឧក្រិដ្ឋកម្មនៃអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ "ត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់នៅក្នុងទម្រង់មិនស្ទូវជាក់លាក់នៅក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩" ជាអាទិ៍មានដូចជាថា អំពើនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវបានកំណត់ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក្រោមក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៥៦ នោះជនជាប់ចោទគ្រាន់តែអាចប្រមើលមើលដឹងថាការចោទប្រកាន់មាន "ទម្រង់មិនស្ទូវជាក់ជាក់" បែបនេះតែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយក្ដីគោរព មេធាវីការពារក្ដីយល់ស្របទៅនឹងការយល់ឃើញរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលថា "ខណៈណាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសទាំងពីរប្រភេទមិនដូចគ្នាទាំងស្រុងទេនោះ បទល្មើសជាតិ និងបទល្មើសអន្តរជាតិត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបទល្មើស

---

[៤៨] សំណុំរឿង *Cyprus តទល់នឹង ប្រទេសទួរគី* ពាក្យសុំលេខ 6780/74 និងលេខ 6950/75 ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៦ កថាខណ្ឌ ៣៧៤។

ពីរដាច់ពីគ្នា”[៤៩]។ ការរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ “ចាំបាច់ត្រូវមានធាតុផ្សំទាំងអស់ដូចឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែរ ដូចជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវថា អំពើនោះគឺជាផ្នែកមួយនៃ ‘ការវាយប្រហារដោយរាលដាល ឬ ជាប្រព័ន្ធ’” ហើយជាលទ្ធផល ‘ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ដូចដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌថ្នាក់ជាតិកំណត់និយមន័យនោះ មិនមានធាតុផ្សំបែបនេះទេ’[៥០]។

២៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាបន្តអះអាងថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ ‘ភាពអាចដឹងថាមានច្បាប់ចែង’ ត្រូវបានបំពេញ ដោយហេតុថា “ព័ត៌មានចាំបាច់ដែលត្រូវឈានដល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺអាចផ្ដន្ទាទោសបានក្នុងឋានៈជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិមួយ នៅក្នុងច្បាប់តាមទម្លាប់អន្តរជាតិ [...] គឺមានស្រាប់ជាសាធារណៈ និងដែលអាចរកបាន”[៥១]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ជនជាប់ចោទអាចដឹងយ៉ាងងាយថាមានច្បាប់ចែង អំពីការចោទប្រកាន់ពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ជាពិសេសដោយសារសហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានផ្ដល់ឱ្យនូវឯកសារសំអាងផ្លូវច្បាប់ ដែលបង្ហាញថាការរំលោភសេពសន្ថវៈមានអត្ថិភាពជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិមួយដោយដាច់ដោយឡែក នៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬ នៅក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩។ ហេតុដូច្នេះ ទឡ្ហីករណ៍លើ ភាពអាចដឹងថាមានច្បាប់ចែង មិនត្រូវបានគាំទ្រឡើយ។

២៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងជាជម្រើសម្យ៉ាងទៀតថា ប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ចំពោះថាតើការរំលោភសេពសន្ថវៈគឺជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់នៅក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដែរឬទេនោះ “ដំណោះស្រាយលើភាពមិនច្បាស់លាសនោះតាមរយៈ

[៤៩] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៣។

[៥០] សាលដីការបស់ អ.ប.ជ កថាខណ្ឌ ១៥៣។

[៥១] សាលដីការបស់ អ.ប.ជ កថាខណ្ឌ ១៥៣។

ការកំណត់សម្រេចតាមផ្លូវតុលាការ គឺអាចព្យាករណ៍ទុកជាមុនបាន"[៥២]។ សហព្រះរាជអាជ្ញា យោងទៅលើសំណុំរឿងនៅតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប *SW តទល់នឹង ចក្រភពអង់គ្លេស* ដែលតុលាការនេះបានសម្រេចថា អភ័យឯកសិទ្ធិរបស់ស្វាមីឱ្យរួចផុតពីការចោទប្រកាន់ពីបទរំលោភភរិយារបស់ខ្លួន ត្រូវបានព្យាករណ៍ទុកជាមុនសម្រាប់គាត់ ដោយពិចារណាទៅលើ "ការអភិវឌ្ឍន៍ជឿនលឿន" នៃច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ[៥៣] "ការបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់" ដែលពង្រីកការបកស្រាយដោយតុលាការទៅលើការប្រែប្រួលនៅក្នុងច្បាប់[៥៤] និងដោយពិចារណាទៅលើ "ការវិវឌ្ឍជាក់ស្តែង [...] នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈការបកស្រាយតាមផ្លូវតុលាការ"[៥៥]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការអភិវឌ្ឍ ការបង្ហាញ និងការវិវឌ្ឍបែបទាំងនេះ មានវត្តមាននៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬនៅក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដើម្បីធ្វើឱ្យអំពើនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈ អាចឱ្យគេយល់បានថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់។ មិនមានសេចក្តីសម្រេចតាមផ្លូវតុលាការណាមួយ ត្រូវបាន ឬអាចត្រូវបានព្យាករណ៍ទុកជាមុនបានដោយជនជាប់ចោទនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ។

២៩. នៅក្នុងការអះអាងថា ព័ត៌មានដែលថាការទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ អាចឱ្យជនជាប់ចោទរកបាននោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាគ្រាន់តែយោងទៅលើ "ចរិតលក្ខណៈជាក់ស្តែងយ៉ាងច្បាស់នៃអំពើនានាក្នុងបទរំលោភសេពសន្ថវៈដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩"[៥៦]។ មេធាវី

---

[៥២] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៤។

[៥៣] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៥។

[៥៤] សំណុំរឿង *S.W តទល់នឹង ចក្រភពអង់គ្លេស* ពាក្យសុំលេខ 20166/92 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៥ កថាខណ្ឌ ៤០។

[៥៥] សំណុំរឿង *S.W តទល់នឹង ចក្រភពអង់គ្លេស* ពាក្យសុំលេខ 20166/92 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៥ កថាខណ្ឌ ៤០។

[៥៦] សំណុំរឿង *S.W តទល់នឹង ចក្រភពអង់គ្លេស* ពាក្យសុំលេខ 20166/92 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៥ កថាខណ្ឌ ៤៣។

ការពារក្ដីសូមច្រានចោលនូវការសំអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅលើចរិតលក្ខណៈនៃអំពើនានាក្នុងការគាំទ្រដល់សំណើរបស់ខ្លួន។ លោកចៅក្រម Justice Robertson (*រ៉ូប៊ឺតសាន់*) បានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុងមតិជំទាស់របស់គាត់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការ STL ដូចខាងក្រោមថា៖

> […] នៅពេលដែលអំពើនានាមានលក្ខណៈគួរឱ្យស្អប់ខ្ពើម និងគួរឱ្យរន្ធត់យ៉ាងខ្លាំង វាមានភាពច្បាស់លាស់ថា យើងត្រូវតែអនុវត្តគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពឱ្យបានយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ដើម្បីធានាឱ្យបានថា ជនជាប់ចោទ នឹងមិនត្រូវបានសម្រេចថាមានទោស ដោយសារការស្អប់ខ្ពើមជាជាងដោយសារភស្តុតាង ឬក៏ដោយសារឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមិនមានអត្ថិភាពនោះទេ[៥៧]។

៣០. បន្ថែមលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកជាទឡ្ហីករណ៍ថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក៏អាចឱ្យជនជាប់ចោទបានដឹងផងដែរ ដោយហេតុថាការរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវបានកំណត់ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក្រោមច្បាប់កម្ពុជា ហើយដូច្នេះ ជនជាប់ចោទ ប្រាកដជាយល់ដឹងអំពីលទ្ធភាពដែលថា ការទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ អាចមានចំពោះអំពើនានានៃបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងចន្លោះពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩[៥៨]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏អះអាងបន្ថែមទៀតថា គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពត្រូវបានបំពេញ ដោយហេតុថាអំពើល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនេះអាចត្រូវផ្ដន្ទាទោសបាន ដោយមិនពិចារណាថាតើបទចោទជាក់ស្ដែងត្រូវបានកំណត់ដោយរបៀបណានោះទេ[៥៩]។ ដូចបានលើកឡើងពីខាងលើរួចហើយ ការកំណត់ការរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៥៦ ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌថ្នាក់ជាតិ មិនមានភាពពាក់ព័ន្ធឡើយ នៅពេលធ្វើការវាយ

---

[៥៧] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៥។

[៥៨] សំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា ប្រឆាំងនឹង Sam Hinga Norman* ឯកសារ SCSL-04-14-AR72(E) របស់អង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់សាលាដីកាលើអញ្ញត្រកម្ម ដែលផ្អែកលើភាពគ្មានយុត្តាធិការ (ការជ្រើសរើសកុមារឱ្យធ្វើការ) មតិជំទាស់របស់ចៅក្រម Robertson ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ១២។

[៥៩] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៥។

តម្លៃថាតើជនជាប់ចោទ អាចបានព្យាករណ៍ទុកជាមុន និងយល់ដឹងអំពីការទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ[៦០]។ បទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋថ្នាក់ជាតិ និងបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ គឺជាបទល្មើសពីរដាច់ពីគ្នា។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចដាក់បញ្ចូលយ៉ាងងាយនូវបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋថ្នាក់ជាតិ ចូលទៅក្នុងជំពូកនៃបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិបានឡើយ។ ការធ្វើបែបនេះ នឹងរំលោភបំពានលើគោលការណ៍គ្មានបទល្មើសបើគ្មានច្បាប់ចែង (*nullem crimen sine lege*) ដោយហេតុថា បទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិមិនមានអត្ថិភាពនៅក្នុងចន្លោះពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ ទេ។

៣១. នៅចុងបញ្ចប់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថា ការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ នឹងមាន "ប្រយោជន៍បន្ទាប់បន្សំនៃការធ្វើវិភាគទានដល់កំណត់ត្រាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃករណីនេះ តាមរយៈការចាត់ឱ្យមានការចោទប្រកាន់នានា តាមរបៀបមួយដែលមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ជាង និងងាយយល់ជាង ចំពោះសមាជិកនានានៃសាធារណជនទូទៅ"[៦១]។ មេធាវីការពារក្តីសូមលើកឡើងថា ជនជាប់ចោទមិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ដែលមិនមានអត្ថិភាពនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត គ្រាន់តែដើម្បីផលប្រយោជន៍នៃកំណត់ត្រាប្រវត្តិសាស្ត្រនោះទេ។ ទឡ្ហីករណ៍មួយនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមិនពិចារណាទៅលើនីតិរដ្ឋ និងទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនានានៃការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ហើយដូច្នេះ គួរតែត្រូវបានបដិសេធចោល។

៤.២.៣ តើអង្គហេតុនានានៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ ផ្តល់ឱ្យជាមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់មួយ សម្រាប់យល់ឃើញថា បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិតាមរយៈអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តដែរឬទេ

---

[៦០] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៦។

[៦១] សូមមើលការឆ្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ កថាខណ្ឌ ៤៨។

៣២. តាមរយៈអង្គហេតុនានាដែលត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ និងសារណាស្ដាពររបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះធ្វើការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលមិនមែនជាបទរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងការរៀបការដោយបង្ខំ ដែលមានឋានៈជាអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀតមួយនៃបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិឡើយ[៦២]។

៣៣. មេធាវីការពារក្ដីសូមអះអាងថា អង្គហេតុនានាទាំងនោះមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធទេ នៅពេលធ្វើការសម្រេចថាតើជនជាប់ចោទគួរតែត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ឬក៏បទរំលោភសេពសន្ថវៈក្នុងឋានៈជាអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនោះ។ បញ្ហាចំពោះមុខនោះគឺជាការគោរពគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពជាសារវ័ន្ត។ មិនថាអង្គហេតុបែបណាមាននៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយឡើយ ក៏ការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដោយឧក្រិដ្ឋកម្មមិនមានអត្ថិភាពនៅក្នុងអំឡុងពេលវេលាដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងជាការរំលោភបំពានលើគោលការណ៍ជាសារវ័ន្តមួយនេះ។

៣៤. នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយដែលត្រូវបានកែប្រែ ជនជាប់ចោទត្រូវបានចោទពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងការរៀបការដោយបង្ខំ ថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត។ មេធាវីការពារក្ដីបានប្រឆាំងជំទាស់ទៅនឹងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក លើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយនេះ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១។ ហេតុដូចនេះ មេធាវីការពារក្ដីសូមយោងទៅលើសារណាពីមុននានារបស់ខ្លួន ដែលក្នុងសារណាទាំងនោះ មេធាវីការពារក្ដីលើកជាទឡ្ហីករណ៍ថាបទឧក្រិដ្ឋនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងការរៀបការដោយបង្ខំក្នុងឋានៈជាអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀតនៃបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ មិនត្រូវបានបញ្ជាក់ឱ្យជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនោះទេ ហើយថាការធ្វើការចោទប្រកាន់ចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយនេះ មិន

---

[៦២] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៨។

ត្រូវបានព្យាករណ៍ទុកជាមុននោះដែរ[៦៣]។ ត្រង់ចំណុចនេះ មេធាវីការពារក្ដីសូមអនុម័តនូវទទ្បីករណ៍ដូចគ្នាទាំងនេះចំពោះអង្គហេតុនានា ដែលយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការចោទប្រកាន់បទរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។ ជាថ្មីម្ដងទៀត មេធាវីការពារក្ដីសូមអះអាងថា សារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាគួរតែត្រូវបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះថាជាបញ្ហាយុត្តាធិការ ប៉ុន្តែវាហួសពេលរួចទៅហើយនាពេលនេះ ហើយដូច្នេះ សារណានេះមិនគួរត្រូវបានគិតគូរនោះទេ។

V. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

៣៥. សម្រាប់សំអាងហេតុដូចបានរៀបរាប់ពីខាងលើ មេធាវីការពារក្ដីសូមស្នើដោយគោរពឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

(i) យល់ឃើញថា សំណើរបស់ ក.ស.ព មិនអាចទទួលយកបានទេ។

(ii) ឬ បើមិនដូច្នេះទេ បដិសេធចោលសំណើរបស់ ក.ស.ព ទាំងស្រុងតែម្ដង។

ភាគី	កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះមេធាវី	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
សហមេធាវីរបស់ លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ	ថ្ងៃទី ២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១១	ផាត់ ពៅ ស៊ាង Diana ELLIS, QC	ភ្នំពេញ	

[៦៣] សំណើរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២៩ ដល់កថាខណ្ឌ ៣៣។